

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudkyň JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobců: **a) M. V., b) Ing. Z. T., c) MUDr. J. K.**, všichni zast. JUDr. Petrem Folprechtem, advokátem se sídlem Praha 4, Michelská 81, proti žalovaným: **1) Ministerstvo vnitra ČR**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, **2) Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o žalobě na neplatnost výměru bývalého Krajského národního výboru v Praze ze dne 8. 1. 1952, zn. X-502.3-1951, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2005, č. j. 10 Ca 7/2005 - 24,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovaným **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností žalobci (dále jen „stěžovatelé“) brojí proti výše označenému usnesení Městského soudu v Praze, kterým byla odmítnuta žaloba, jíž se stěžovatelé domáhali vyslovení neplatnosti výměru bývalého Krajského národního výboru v Praze, zn. X-502.3-1951 ze dne 8. 1. 1952. Tímto výměrem bylo provedeno splnutí „Družstva pro postavení katolického domu v K.“, které bylo zapsáno v obchodním rejstříku jako „společenstvo s ručením obmezeným“ od 7. 6. 1921 s „Všeobecným konsumním, výrobním a úsporným družstvem v K.“, taktéž „společenstvem s ručením obmezeným“. „Družstvo pro postavení katolického domu v K.“ bylo družstvem zrušovaným a „Všeobecné konsumní, výrobní a úsporné družstvo v K.“ bylo ke dni splnutí, tj. k 8. 1. 1952, družstvem přejímajícím.

V kasační stížnosti podané dne 10. 8. 2005 a doručené Nejvyššímu správnímu soudu dne 3. 5. 2006, napadají stěžovatelé shora uvedené rozhodnutí Městského soudu v Praze v celém rozsahu a uplatňují důvody dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v tomto případě nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu. V doplnění kasační stížnosti, které bylo Městskému soudu v Praze doručeno dne 17. 10. 2005, tomuto soudu vytýkají především to, že podle jejich názoru nesprávně posoudil ustanovení § 72 odst. 3 s. ř. s., když zaujal právní názor, že žaloba ze dne 7. 1. 2005, která byla městskému soudu doručena dne 11. 1. 2005, nebyla podána v zákonem stanovené lhůtě. Stěžovatelé v kasační stížnosti nezpochybňují samotné nedodržení měsíční lhůty pro podání žaloby u věcně a místně příslušného soudu ve správním soudnictví, stanovené v usnesení Nejvyššího správního soudu Ncn 319/2004-14 ze dne 1. 11. 2004, domnívají se však, že nedodržení předmětné lhůty má za následek pouze to, že se den podání žaloby nepočítá ode dne podání občansko-právnímu soudu, ale až ode dne faktického podání správnímu soudu. Stěžovatelé mají za to, že městský soud nesprávně vyložil a aplikoval výše citované ustanovení § 72 odst. 3 s. ř. s., neboť podle jejich mínění ani Nejvyšší soud, ani zákon nestanoví v daném případě při zmeškání lhůty jiné důsledky, než výše uvedené, a správní soud 1. stupně je povinen za datum podání žaloby považovat den 10. 1. 2005, kdy byla tato žaloba příslušnému správnímu soudu podána k poštovní přepravě, jak to dokládá otisk poštovního razítka. Dále stěžovatelé upozorňují na skutečnost, že Nejvyšší soud ČR sdělil přípisem č. j. Ncn 206/2004 ze dne 1. 6. 2004 stěžovatelům, že předmětný návrh, doručený Nejvyššímu soudu dne 26. 5. 2004, byl postoupen k dalšímu řízení Městskému soudu v Praze, neboť věc do kompetence Nejvyššího soudu nepatří. Stěžovatelé proto namítají nezákonnost a zmatečnost v této části napadeného usnesení, neboť soud 1. stupně měl žalobu uznat jako řádně a včas podanou, a to dnem 26. 5. 2004 nebo dnem 10. 1. 2005, nikoli ji však odmítnout jako opožděnou. Mimo výše uvedené stěžovatelé napadají závěr městského soudu, že přezkum napadeného rozhodnutí je vyloučen zákonnou úpravou správního soudnictví založenou již od 1. 1. 1992.

Stěžovatelé dále namítají také porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách, vyhlášené pod č. 209/1992 Sb. („Evropská úmluva o lidských právech“), čl. 2 odst. 3 a 4 Ústavy ČR, čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatelé podle svého přesvědčení doložili v podaném žalobním návrhu dostatečně aktivní legitimaci k podání žaloby, odůvodnili svůj naléhavý právní zájem na věci, a osvětlili soudu meritum věci. Nesouhlasí proto ani se závěrem soudu, dle kterého se nemohli domáhat ochrany svých práv ve správním soudnictví ani po změně právní úpravy správního soudnictví účinné od 1. 1. 2003, ale pouze prostřednictvím speciálních restitučních zákonů. Závěrem stěžovatelé v kasační stížnosti uvádějí, že jsou toho názoru, že pomocí procesních předpisů nelze bránit právu vyšší síly, v tomto případě vyhlášeným a platným mezinárodním smlouvám, a to zvláště za situace, kdy byla zákonem č. 198/1993 Sb., vyslovena protiprávnost komunistického režimu v období od 25. 2. 1948 do 17. 11. 1989.

Ze všech výše uvedených důvodů stěžovatelé navrhuji napadené usnesení městského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního a soudního spisu především zjistil, že se stěžovatelé podáním ze dne 31. 1. 2004 adresovaným Nejvyššímu soudu ČR a doručeným mu dne 26. 5. 2004, domáhali toho, aby soud určil neplatnost výše uvedeného výměru bývalého Krajského národního výboru v Praze, s tím, že na vyslovení neplatnosti mají právní zájem, a to první dva žalobci jako členové bývalého Družstva pro postavení Katolického domu v K., třetí žalobce jako syn J. K., zemřelého dne 16. 6. 1975,

který byl spoluzodpovědný z titulu funkce za majetek družstva vůči podílníkům. Stěžovatelé tvrdí, že napadený výměr byl již v době svého podání nezákonný a tudíž absolutně neplatný a byla jím porušena jejich nepromlčitelná práva, zejména právo svobodně se sdružovat a právo vlastnit majetek. Neplatnost výměru žalobci dovozují ze skutečnosti, že příslušná vládní nařízení, uvedená ve výměru jsou dle dekretu prezidenta ČSR ze dne 3. 8. 1944, č. 11 o „obnovení právního pořádku“ neúčinná.

Nejvyšší soud ČR usnesením č. j. Ncn 319/2004-14 ze dne 1. 11. 2004, které bylo doručeno stěžovatelům dne 19. 11. 2004, zastavil řízení o této žalobě s tím, že svou povahou jde o žalobu, k jejímuž projednání a rozhodnutí o ní je příslušný soud ve správním soudnictví podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Nejvyšší soud stěžovatele současně s poukazem na ustanovení § 104b odst. 1 o. s. ř. a § 7 odst. 1 a § 72 odst. 3 s. ř. s. poučil o možnosti podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve správním soudnictví a to ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci předmětného usnesení u věcně a místně příslušného soudu ve správním soudnictví. Usnesení nabylo právní moci dne 19. 11. 2004.

Stěžovatelé dne 11. 1. 2005 doručili Městskému soud v Praze žalobu obsahově totožnou s podáním adresovaným Nejvyššímu správnímu soudu. Současně požádali o prominutí zmeškání předmětné lhůty, když tato uplynula dne 19. 12. 2004 marně, s tím, že zástupce stěžovatelů byl nemocen, což také doložili potvrzením o jeho pracovní neschopnosti. Stěžovatelé se domnívají, že jde o lhůtu soudcovskou a dovolávají se spojení účinků tohoto podání s účinky podání žaloby k Nejvyššímu soudu ČR, tj. ke dni 26. 5. 2004.

Městský soud v Praze napadeným usnesením žalobu pro opožděnost odmítl, když uvedl, že podmínkou pro postup soudů podle ustanovení § 65 a násl. s. ř. s. je, že žaloba směřuje proti rozhodnutí ve smyslu definice uvedené v § 65 odst. 1 s. ř. s., tj. rozhodnutí ve věci samé, a že je podána v zákonné lhůtě a po vyčerpání opravných prostředků, jsou-li zákonem připuštěny. Stěžovatelé v daném případě napadli podáním ze dne 31. 1. 2004, doručeným Nejvyššímu soudu ČR dne 26. 5. 2004 výměr bývalého Krajského národního výboru ze dne 8. 1. 1952. Městský soud v Praze dospěl k závěru, že nejsou splněny podmínky řízení, neboť jednak jde o podání opožděné, a dále, že přezkum tohoto rozhodnutí je vyloučen zákonnou úpravou správního soudnictví založenou již od 1. 1. 1992. Městský soud nemohl přehlédnout, že žaloba ve správním soudnictví byla podána až po marném uplynutí měsíční lhůty, uvedené v poučení usnesení Nejvyššího soudu, když tato uplynula dnem 19. 12. 2004. Žaloba byla podána k poštovní přepravě až dne 10. 1. 2005. Jedině tehdy, je-li podána žaloba soudu rozhodujícímu ve správním soudnictví podle náležitého poučení včas, platí ohledně dodržení lhůty k podání žaloby ustanovení § 72 odst. 3 s. ř. s., tzn. že je nutno přihlížet k účinkům podání soudu v občanském soudním řízení. V daném případě nejde o lhůtu soudcovskou, ale zákonem stanovenou, jejíž zmeškání nelze podle výslovného znění ustanovení § 72 odst. 4 s. ř. s. prominout. Městský soud proto návrhu na prominutí zmeškání lhůty nemohl vyhovět. Městský soud v Praze dále v odůvodnění usnesení o odmítnutí žaloby uvádí podrobný rozbor důvodů, pro něž se podle jeho názoru měli stěžovatelé svého práva domáhat jinými právními prostředky než správní žalobou na zrušení, resp. vyslovení nicotnosti výměru bývalého Krajského národního výboru vydaného v roce 1952.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem. Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (ustanovení § 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatelé namítají důvody kasační stížnosti uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Městského soudu v Praze a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud především předesílá, že v případě, je-li žaloba odmítnuta, nepřísluší mu v řízení zabývat se otázkami meritorního posouzení. Předmětem přezkumu ze strany Nejvyššího správního soudu může být pouze otázka, zda se Městský soud v Praze nedopustil nezákonnosti, odmítl-li žalobu, aniž se jí zabýval věcně [stížnostní důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. S ohledem na skutečnost, že nedodržení lhůty pro podání žaloby ve správním soudnictví nelze prominout, a její marné uplynutí je samo o sobě dostatečným důvodem pro odmítnutí žaloby, zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tím, zda odmítnutí žaloby městským soudem z důvodů marného uplynutí lhůty pro její podání, bylo po právu.

Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že samotní stěžovatelé nedodržení lhůty pro podání žaloby ke správnímu soudu nezpochybňují (naopak městský soud žádali o její prominutí) a zmeškání lhůty dokládali potvrzením pracovní neschopnosti svého zástupce. V kasační stížnosti pak uvádějí, že nedodržení předmětné lhůty má za následek pouze to, že se den podání žaloby nepočítá ode dne podání občanskoprávnímu soudu, ale až ode dne faktického podání správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud k této námitce uvádí, že zmeškání lhůty pro podání žaloby ve správním soudnictví nelze prominout, jak je to *expressis verbis* uvedeno v ustanovení § 72 odst. 4 s. ř. s. Jak již Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích opakovaně uvedl, je-li žaloba podána opožděně, nemůže soud zkoumat, z jakých důvodů nebyla dodržena lhůta k podání žaloby, v důsledku jakých skutečností došlo k překročení lhůty, či kdo zmeškání lhůty zavinil. Soud nemůže svým rozhodnutím zmeškání lhůty prominout a žalobou napadené rozhodnutí věcně přezkoumat [viz např. rozsudek NSS č. j. 1 Ads 4/2004 – 57 ze 18. 3. 2004, rozsudek NSS č. j. 5 Azs 317/2004 – 56 ze dne 30. 3. 2005].

S námitkou stěžovatelů, že jediným důsledkem nedodržení lhůty pro podání žaloby ve smyslu ustanovení § 72 odst. 3 s. ř. s. je povinnost soudu považovat za datum jejího podání datum, kdy žaloba fakticky správnímu soudu došla Nejvyšší správní soud souhlasí, nicméně na právní závěr Městského soudu o opožděnosti podané žaloby, nemá žádný vliv. Jak již správně uvedl Městský soud v Praze v odůvodnění usnesení o odmítnutí návrhu, žaloba musí být podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti němuž směřuje, nestanoví-li zákon lhůtu jinou, a je-li v této lhůtě podána i u soudu věcně nepřislušného má se za to, že je podána včas, pakliže byla opakovaně podána u věcně příslušného soudu ve správním soudnictví ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci usnesení, jimž bylo řízení zastaveno. Poslední věta citovaného ustanovení má za účel chránit pouze navrhovatele, který učinil podání sice včas, ale sám nesprávně posoudil věcnou příslušnost soudu, nikoli navrhovatele, který učinil podání opožděně. Právě proto, že lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu je lhůtou prekluzivní, nelze nesprávné posouzení věcné příslušnosti soudu klást k tíži navrhovatele. Jiná je však situace v případě opožděného podání, protože možnost napadení pravomocného správního rozhodnutí je mimořádným opravným prostředkem, a zejména možnost zrušení takového rozhodnutí soudem je bezesporu určitým zásahem do principu právní jistoty. Proto zákon stanoví, že žalobu je možno podat v poměrně krátké

lhůtě a že tuto lhůtu nelze prominout (ustanovení § 72 odst. 4 s. ř. s.). V této souvislosti je třeba připomenout, že řízení ve správním soudnictví je ovládáno zásadou dispoziční, a je na účastníku řízení, zda proti rozhodnutí správního orgánu podá žalobu či nikoli, musí tak však učinit předepsaným způsobem, který mu zákon k ochraně jeho práv poskytuje, a musí zároveň respektovat i určitá omezení, která ze zákona vyplývají.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem městského soudu také v tom smyslu, že i v případě přímého podání předmětné žaloby k Městskému soudu v Praze dne 26. 5. 2004 (a tedy i s přihlédnutím k účinku podání tohoto dne) nebylo možné žalobu ve správním soudnictví projednat. Napadené rozhodnutí je správní akt, který byl vydán v roce 1952, tj. ještě před účinností novely občanského soudního řádu provedené zákonem č. 519/1991 Sb., kterou byl obnoven institut správního soudnictví. Dřívější právní úprava obsažená v části čtvrté (přezkoumávání rozhodnutí jiných orgánů) o. s. ř. platného do 31. 12. 1991 přezkum takových rozhodnutí neumožňovala a přezkum takových rozhodnutí nebyl dle čl. III, bod 4, písm. a), b) zák. č. 519/1991 Sb., možný ani za účinnosti právní úpravy správního soudnictví od 1. 1. 1992 a to až na výjimku, kdy napadené rozhodnutí nabylo právní moci po 1. 1. 1992. Obdobně ani nová právní úprava správního soudnictví účinná od 1. 1. 2003 přezkum posuzovaného rozhodnutí neumožňovala, neboť podle přechodných ustanovení § 129, § 130 s. ř. s. bylo možné projednat pouze toliko věci neskončené do 1. 1. 2003, jak ostatně podrobně odůvodnil v napadeném rozsudku městský soud.

Nejvyšší správní soud nesouhlasí ani s námitkou zmatečnosti řízení, spočívající v tom, že Nejvyšší soud nejprve stěžovatelům připsal č. j. Ncn 206/2004 ze dne 1. 6. 2004 oznámil, že věc postupuje k dalšímu řízení Městskému soudu v Praze, a teprve následně usnesením č. j. Ncn 319/2004-14 ze dne 1. 11. 2004 řízení ve smyslu ustanovení § 104b odst. 1 o. s. ř. zastavil. V souladu s ustanovením § 103 písm. c) s. ř. s. se zmatečnosti řízení před soudem rozumí buď nedostatek podmínek řízení, nebo skutečnost, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce. V posuzovaném případě však nebyl naplněn ani jeden ze zákonem uvedených důvodů, naopak městský soud žalobu věcně neprojednal, neboť její projednání právní úprava neumožňovala a navíc sami stěžovatelé nedodrželi lhůtu pro její podání.

Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že Městský soud v Praze se nedopustil vytýkané nezákonnosti, odmítl-li žalobu, aniž se jí zabýval věcně. Kasační stížnost proto není důvodná, a Nejvyšší správní soud ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

Stěžovatelé, jimž bylo usnesením Městského soudu v Praze č. j. 10 Ca 7/2005 – 63 ze dne 3. 1. 2006 přiznáno právo na osvobození od soudních poplatků, neměli ve věci úspěch, a proto se jim náhrada ostatních nákladů řízení nepřiznává a úspěšným žalovaným náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 26. října 2006

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu